

Reprezentatívne kolektívne zmluvy vyššieho stupňa

rozbor schváleného znenia

Od 1. januára 2025 sa po 3 rokoch opäť zavádzajú reprezentatívne kolektívne zmluvy vyššieho stupňa (KZVS).

- Na rozdiel od podnikových kolektívnych zmlúv (medzi zamestnancami a ich zamestnávateľom) kolektívne zmluvy vyššieho stupňa (KZVS) uzatvárajú združenia zamestnávateľov s odborovými organizáciami.
- KZVS sa vzťahujú na zamestnávateľov, ktorí sú jej zmluvnou stranou a aj na zamestnávateľov v rovnakom odvetví a súčasne členov organizácie zamestnávateľov, ktorá zmluvu uzatvorila.
- Ak sa KZVS stane reprezentatívnou stáva sa záväznou už aj pre ostatných zamestnávateľov – nečlenov organizácie zamestnávateľov v odvetví, ktorá zmluvu uzatvorila.

ČO TO AKTUÁLNE ZNAMENÁ?

- Zoznam kolektívnych zmlúv je zverejnený na stránkach MPSVR SR: [ZOZNAM KZVS](#)
- V prípade, ak zmluvné strany uzavretých KZVS spĺňajú potrebné kritériá pre uzatváranie reprezentatívnych KZVS, môžu byť návrhom aj len jednej zo zmluvných strán vyhlásené za reprezentatívne KZVS.
- V tom prípade sa podmienky reprezentatívnych KZVS začnú uplatňovať už na všetkých zamestnávateľov na Slovensku pôsobiacich v rovnakom odvetví alebo v časti odvetvia.

Krátky rozbor zavedenia reprezentatívnych kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa (zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní)

KTO JE OPRÁVNENÝ UZATVÁRAŤ (REPREZENTATÍVNE) KZVS

- návrhom zákona sa zavádza rovnaké nastavenie reprezentatívnosti KZVS ako pred rokom 2021
- návrh definuje ako reprezentatívnu tú KZVS, ktorá je uzatvorená medzi:
 - organizáciou zamestnávateľov s uzatvorenou KZVS, v ktorej združení zamestnávateľa zamestnávajú v odvetví alebo v časti odvetvia väčší počet zamestnancov ako zamestnávateľa združení v inej organizácii zamestnávateľov, ktorá v tom istom odvetví alebo časti odvetvia uzatvorila inú KZVS,
 - vyšším odborovým orgánom odborovej organizácie,
 - v ktorej združené odborové organizácie pôsobia u viac ako 30 % zamestnávateľov uvedených v prílohe ku KZVS a v kalendárnom roku, ktorý predchádza oznámeniu o

uzatvorení reprezentatívnej KZVS boli zmluvnou stranou podnikovej kolektívnej zmluvy alebo požiadali o určenie sprostredkovateľa s cieľom jej uzatvorenia (táto podmienka sa považuje za splnenú v prípade odborových organizácií, ktoré pôsobia u zamestnávateľa menej ako 24 mesiacov), alebo

- ak bolo doručené spoločné oznámenie zmluvných strán kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa o jej reprezentatívnosti
- po novom budú povinné kolektívne vyjednávať už aj záujmové združenie právnických osôb, ktoré:
 - sú registrované podľa § 20f zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník alebo sú občianskym združením iné ako zamestnávateľské združenie a
 - sú členom združenia zamestnávateľov (ktoré má združovať len zamestnávateľov, resp. združenia zamestnávateľov)

NA KOHO SA REPREZENTATÍVNE KZVS VZŤAHUJÚ

- KZVS je reprezentatívna pre odvetvie alebo jeho časti, v ktorých spĺňa podmienky reprezentatívnosti a je záväzná pre ostatných zamestnávateľov a ich zamestnancov v tomto odvetví alebo jeho častiach (aj tých, ktorí nie sú členom združenia zamestnávateľov, ktoré KZVS uzatvorilo)

KEDY SA STANÚ KZVS REPREZENTATÍVNE

- ak jedna alebo obe zmluvné strany uzavretej KZVS oznámia MPSVR SR, že uzatvorili reprezentatívnu KZVS (napríklad v Českej republike to môžu urobiť výlučne obe zmluvné strany) a reprezentatívnosť KZVS bola overená (postup nižšie)
- záväznosť reprezentatívnej KZVS pre dotknutých zamestnávateľov nastáva:
 - ak oznámenie o KZVS bolo v Zbierke zákonov zverejnené do 15. dňa v mesiaci – záväznosť vzniká od prvého dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca,
 - ak oznámenie o KZVS bolo v Zbierke zákonov zverejnené po 15. dni v mesiaci – záväznosť vzniká od prvého dňa druhého kalendárneho mesiaca
- u zamestnávateľa nedôjde k pokrytiu reprezentatívnou KZVS napríklad ak:
 - je pre neho záväzná iná KZVS,
 - je v likvidácii či v úpadku (ku dňu zverejnenia oznámenia o reprezentatívnosti KZVS),
 - zamestnáva menej ako 20 zamestnancov (priemerný evidenčný stav v mesiaci pred oznámením KZVS),
 - zamestnáva viac ako 10 % osôb so zdravotným postihnutím (priemerný evidenčný stav v mesiaci pred oznámením KZVS)
 - ho postihla mimoriadna udalosť alebo u neho trvajú jej následky
 - je poberateľom podpory v čase skrátenej práce (kurzarbeit) najmenej 3 mesiace ku dňu oznámenia KZVS
 - vykonáva podnikateľskú činnosť menej ako 24 mesiacov (mladý podnik)
- rovnaké pravidlá sa vzťahujú aj na dodatky k reprezentatívnej KZVS

POSTUP PRI OVEROVANÍ PODMIENOK REPREZENTATÍVNOSTI KZVS A ZVEREJNENIE OZNÁMENIA O JEJ UZATVORENÍ

- uzatvorenie KZVS ministerstvu oznámi jedna zmluvná strana alebo obe zmluvné strany
- oznámenie o uzatvorení reprezentatívnej KZVS sa vykonáva voči MPSVR SR a musí obsahovať stanovené údaje a povinné doklady o reprezentatívnosti odborového orgánu
- MPSVR SR vyzve zmluvnú stranu na odstránenie nedostatkov v lehote 15 pracovných dní, ak oznámenie neobsahuje ustanovené náležitosti
- reprezentatívnosť KZVS overuje MPSVR SR na základe údajov od Štatistického úrad, ak ich nemá tak samotného zamestnávateľa, ktorý je povinný poskytnúť ich do 3 pracovných dní
- MPSVR SR zriadi na tripartitnom základe komisiu, na ktorej môžu jej členovia uplatniť pripomienky vo vzťahu k otázkam reprezentatívnosti
- ak MPSVR SR zistí, že oznámená KZVS
 - je reprezentatívna – požiada o zverejnenia oznámenia v Zbierke zákonov
 - nie je reprezentatívna - požiada o zverejnenia oznámenia v Obchodnom vestníku a na svojom webe
- v Zbierke zákonov sa zverejňujú oznámenia o výsledku súdnych konaní o uzatvorení/zrušení KZVS

PRESKÚMATEĽNOSŤ SÚDOM

- KZVS spadajú pod pôsobnosť Správneho súdneho poriadku
- žalobou sa žalobca domáha zrušenia oznámenia o uzatvorení reprezentatívnej zmluvy
- žalovaným je ministerstvo a žalobcom zamestnávateľ alebo zmluvná strana KZVS alebo zamestnanec zamestnávateľa v príslušnom odvetví
- žaloba sa podáva v lehote 15 dní odo dňa zverejnenia oznámenia o ne/reprezentatívnosti KZVS
- súd rozhodne o žalobe do 30 dní od jej doručenia a môže zrušiť oznámenie MPSVR SR o ne/reprezantatívnoti KZVS
- žaloba nemá na platnosť KZVS odkladný účinok

MIERA POKRYTIA KOLEKTÍVNYM VYJEDNÁVANÍM

- sledovanie miery pokrytia je požiadavkou Smernice EPaR (EÚ) 2022/2041
- ak je miera pokrytia nižšia ako 80 %, MPSVR SR spracuje v spolupráci so sociálnymi partnermi akčný plán na podporu kolektívneho vyjednávania na obdobie 5 rokov
- prvý akčný plán sa vypracuje do 31.12.2025